

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ได้จำแนกตามหัวข้อสำคัญดังนี้

1. ความหมาย องค์ประกอบ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม
2. การอบรมเลี้ยงดู
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมาย องค์ประกอบ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม

ความหมายของจริยธรรม

ในการอภิปรายเกี่ยวกับความหมายของจริยธรรม ในการประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับจริยธรรมไทย เมื่อวันที่ 22-27 มกราคม 2523 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีความเห็นร่วมกันว่า "จริยธรรม คือการกระทำทั้งทางกาย วาจา และใจ ที่ดีงาม เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม ซึ่งเห็นได้ว่าจริยธรรมมีทั้งในสิ่งที่ เป็นพฤติกรรมแสดงออก และสภาวะของจิต เช่น ความละเอียดอ่อนบอบ เป็นต้น ในพุทธศาสนา จริยธรรมก็คือมรรค 8 นั่นเอง นอกจากนี้ผู้ทรงคุณวุฒิยังให้ความหมายของจริยธรรมบางข้อไว้อีกด้วย และจำเป็นต้องมีภาคควบคู่ไปด้วยเสมอ (กรมวิชาการ 2523 : 8)

สำหรับความหมายของจริยธรรมในทัศนะของผู้ทรงคุณวุฒิอื่น ๆ ที่สำคัญ มีดังนี้

ลำโรช บัวศรี ได้ให้ความหมายของจริยธรรมในการประชุมวิชาการครั้งเดียวกันนี้ว่า "คำว่า จริยธรรม มีอยู่หลายรูปแบบ จริยธรรมในรูปของศีลก็มี หรือในรูปของค่านิยมทางจริยธรรม (Moral value) ก็มี หรือจริยธรรมในรูปของธรรม หรือคุณธรรมทั้งปวง (ethical value) ก็มี นอกจากนั้นจริยธรรมยังอาจรวมถึงค่านิยมในสังคม (Social value) อีกด้วย เช่น กฎหมาย คนมีจริยธรรมดีก็คือคนที่ปฏิบัติตามกฎหมาย จริยธรรมทั้งหลายเหล่านี้บางข้อก็เป็นสภาพ (condition) เช่น ความไม่มัวตัวตน หรือ-โอดตโปปะ หรือแม้กระทั่งนิพพาน และจริยธรรมบางข้อก็อาจจะเป็นพฤติกรรม (behavior หรือ action) ได้ เช่น การให้ทาน การมีสัมมาอาชีวะ (ลำโรช บัวศรี) อ้างถึงใน กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2523 : 8)

ในการประชุมวิชาการครั้งนี้ อาจารย์ ดวงธิดา ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ดังนี้ "คำว่า จริยธรรม ที่เราใช้กันอยู่มีเข้าใจว่าเป็นศัพท์บัญญัติ แต่คงไม่ใช่ศัพท์ทางพุทธศาสนา เพราะในพุทธศาสนานั้น ใช้คำว่า จริยา เช่นในมงคลสูตร กาลัญจ ธมม จริยา และดูจะตรงกับความหมายที่เราต้องการคือ การประพฤติธรรมในพระไตรปิฎกที่เรียกว่า ธรรมจริยานั้นหมายถึงสิ่งที่เคลื่อนไหวทางกาย ทางวาจา และทางใจ เป็นการเคลื่อนไหวในทางที่ดี ทั้งนี้ถ้าจะเอาคำนี้มาเปรียบเทียบกับคำว่าจริยธรรม ก็จะเป็นว่าถ้าเคลื่อนไหวในทางที่ดีก็เรียกว่าจริยธรรม ถ้าเคลื่อนไหวในทางไม่ดีก็ไม่เรียกว่าเป็นจริยธรรม เพราะฉะนั้นเมื่อพูดถึงจริยธรรมต้องเข้าใจว่าเป็นการเคลื่อนไหวทางกาย วาจา และใจ และเป็นการเคลื่อนไหวในทางที่จะเป็นประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น เช่น ถ้าเป็นประโยชน์แก่ตนเองก็เรียกว่า อตตตถ จริยา ถ้าเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นก็เรียกว่า โลกตถจริยา ดังนั้นแนวจริยธรรมในพุทธศาสนานี้ ก็จะประกอบด้วยส่วนที่เป็นศีล กับส่วนที่เป็นธรรม ส่วนที่เป็นศีลได้แก่ภาคทฤษฎี และส่วนที่เป็นธรรมนั้นได้แก่ภาคปฏิบัติ (อาจารย์ ดวงธิดา อ้างถึงในกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2523 : 8-9)

พระราชวรานู ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ดังนี้

เรื่องความหมายของจริยธรรมนั้น เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้ศัพท์ในปัจจุบัน ทุกวันนี้เรามีศัพท์ในทางวิชาการสมัยใหม่ที่บัญญัติขึ้นที่ใหม่แก่ ๆ และอังกฤษบาลีสันสกฤตก็มี และใหม่แก่ที่อิงศัพท์ธรรมะเก่า ๆ ก็มี การที่มีผู้บัญญัติศัพท์ขึ้นมาอิงศัพท์เก่า ๆ นั้นทำให้เกิดปัญหาในด้านความหมายขึ้น คือความหมายของศัพท์เดิมกับความหมายที่ใช้ในวิชาการสมัยใหม่ ซึ่งถ้าความหมายของทั้ง 2 อย่างเกิดคาบเกี่ยวกันขึ้นมาบ่อยก่อให้เกิดความสับสนยุ่งยากได้ อย่างคำว่าจริยธรรมนี้ก็จัดว่าเป็นศัพท์กลางเก่ากลางใหม่ ในทางพุทธศาสนาถือว่าจริยธรรมคือการนำเอาความรู้ในความจริง หรือกฎธรรมชาตินำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ ต่อการดำเนินชีวิตที่ดีงามซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองหรือต่อสังคม

ส่วนคำอธิบายเพิ่มเติมในทางพุทธศาสนานั้นเรามีวิธีที่จะสังเคราะห์ธรรม หรือประมวลธรรมเข้าเป็นหมวดหมู่ซึ่งก็มีอยู่หลายวิธี วิธีหนึ่งก็คืออธิบาย 4 อเนกทุกข สัมมุข นิโรธ มรรค ใน 4 อย่างนี้ จำแนกออกได้เป็น 2 พวก 3 อย่างแรกจัดเป็นพวกหนึ่งเรียกว่าสภาวะธรรม มีไว้สำหรับรู้ แต่ปฏิบัติไม่ได้ ส่วนประการสุดท้ายหรือมรรคนี้เป็นตัวปฏิบัติธรรมมีไว้เพื่อปฏิบัติ เราปฏิบัติมรรคไปเพื่อ

จะได้รู้ทุกข์ แต่การที่จะปฏิบัติมรรคได้ถูกต้องนั้น ก็ต้องรู้ว่าทุกข์คืออะไร รู้ว่าทุกข์เกิดจากอะไร และต้องรู้ว่าระดับทุกข์ได้อย่างไร

คำว่ามรรคในภาษาบาลีเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพรหมจรรย์ ซึ่งจะเห็นได้จากพระไตรปิฎก เล่มที่ 19 ได้กล่าวไว้ว่า พรหมจรรย์ วจสตี ภิกขเว อริโย อฏฐคิกโก มคโค แปลว่า ภิกษุทั้งหลายมรรคมีองค์ 8 ประการอันประเสริฐนี้ เราเรียกว่าพรหมจรรย์ ฉะนั้นพรหมจรรย์จึงคือมรรค นี้เป็นพุทธพจน์แท้

คำว่าพรหมจรรย์นี้ ถ้าแยกศัพท์ออกมาแล้วก็จะได้ว่า พรหมนั้นแปลว่าประเสริฐ ส่วน จรรย์ หรือจรรย์นั้นแปลว่าความประพฤติ พรหมจรรย์จึงหมายถึงความประพฤติอันประเสริฐ ทั้งนี้เมื่อเราตัดคำว่า ประเสริฐที่เป็นคุณศัพท์ออกไปเหลือแต่จรรย์ ในภาษาไทยของเรานั้น เรานิยมแต่คำให้ยาวออกไป หรือ คำที่ยาวแล้วก็ตัดให้สั้นลง ฉะนั้นคำว่าจรรย์ก็กลายเป็นจริยธรรม ดังนั้นในทางพุทธศาสนา จริยธรรม ก็คือมรรคมีองค์ 8 ประการนั่นเอง มรรคมีองค์ 8 ประการนี้จัดได้เป็น 3 สายคือ ศีล สมาธิ และปัญญา นั่นก็คือจริยธรรมจะต้องประกอบด้วยส่วนที่เป็นคือ ศีล สมาธิ และปัญญา ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 3 นี้จะต้องอาศัยซึ่งกันและกัน (พระราชมารชฎี อ้างถึงในกรมวิद्याการ 2523 : 9-10)

พหุโล หันนาคินทาร์ ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ดังนี้

จริยธรรมนี้มีความหมายถึงคุณเลิ่สมบัติทางความประพฤติ (Virtue) ที่สั่งคมมุ่งหวัง ให้สมาชิกของสังคมนั้นประพฤติตามจริยธรรมเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับความถูกต้องในความประพฤติ อันมีความหมายถึงการกระทำอย่าง เสรีภายในขอบเขตของมโนธรรม ช้มาได้แก่ความสำนึกในความบังควรที่จะกระทำหรือเป็นหน้าที่ที่จะต้องกระทำของสมาชิกแต่ละคนในสังคมนั้น ๆ ความเปลี่ยนแปลงของจริยธรรมย่อมเกิดขึ้นได้อยู่เสมอ ในเมื่อสภาวะการณของการดำเนินชีวิตเปลี่ยนแปลงไป การเปลี่ยนแปลงในสภาวะการณของชีวิตย่อมทำให้ทัศนคติที่มีต่อจริยธรรมเดิมได้รับการพิจารณาใหม่ เกิดแง่คิดใหม่ขึ้น จริยธรรมเดิมอาจเปลี่ยนแปลงแนวทาง หรือได้รับการเพิ่มเติม ขยายความให้กว้างขวางพอเพียงให้สอดคล้องกับสภาวะการณอันเปลี่ยนไปแล้วนั้น (พหุโล หันนาคินทาร์ อ้างถึงในกรมวิद्याการ 2523 : 122)

วิระ บารุงรักษ์ ได้กล่าวถึงความหมายของจริยธรรมไว้ดังนี้

จริยธรรม (Morality) คือแบบแผนความประพฤติซึ่งตั้งอยู่บนหลักคุณธรรม (Virtue) ซึ่งหลักคุณธรรมนั้นก็คือ ความรู้ลึกนักคิด (Mental Attitude) หรือสภาพของจิตที่เป็นกุศล

คุณธรรมเป็นพื้นฐานของการแสดงออก เป็นการกระทำพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อตนเอง และผู้อื่น สภาวะจิตที่เป็นกุศลที่เรียกว่าคุณธรรมก็เกิดขึ้นได้เพราะจิตรู้สึกความจริง (truth) ความดี (goodness) และความงาม (beauty) (วิระ ปารุญรักษ์ อ้างถึงใน กรมวิชาการ 2523 : 131)

ดวงเดือน พันธุมนาวิน อธิบายว่าจริยธรรมเป็นคำที่มีความหมายกว้างขวาง หมายถึง ลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์ที่เกี่ยวกับจริยธรรมจะมีคุณสมบัติประเภทใดประเภทหนึ่งใน สองประเภทนี้ คือ เป็นลักษณะที่สังคมต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกของสังคมนั้น คือพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ และสนับสนุน ผู้กระทำส่วนมากเกิดความพอใจว่าเป็นการกระทำที่เหมาะสม ส่วนอีกประเภทหนึ่งคือ ลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้มีอยู่ในสังคมนั้น เป็นการกระทำที่สังคมลงโทษหรือพยายามกำจัด ผู้มี จริยธรรมสูงคือผู้มีลักษณะพฤติกรรมประเภทแรกมาก (ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2522 : 32)

ความหมายของจริยธรรมในทัศนะของผู้ทรงคุณวุฒิในต่างประเทศ

บราวน์ (Brown 1965 : 411) ได้กล่าวว่าจริยธรรมคือระบบของกฎเกณฑ์สำหรับ แยกแยะการกระทำที่ถูกต้องจากการกระทำที่ผิด คล้ายกับไวยากรณ์ที่เป็นระบบของกฎเกณฑ์สำหรับแยกแยะ ประโยคที่สร้างขึ้นมาจากประโยคที่สร้างขึ้นไม่ได้ จริยธรรมทั้งหลายไม่คงที่เหมือนกับไวยากรณ์ ซึ่งมีการวิวัฒนาการไปเสมอ อาจเป็นไปได้ว่าจริยธรรมทั้งหลายเปลี่ยนแปลงไปเร็วกว่าไวยากรณ์เสียอีก จริยธรรมเปลี่ยนแปลงไปเพราะความขัดแย้งกันเอง เพราะมีอิทธิพลจากจริยธรรมของแหล่งอื่น และ เพราะมีการสร้างสถานการณ์ใหม่ขึ้นมาเรื่อยๆ

คาร์เตอร์ วี กูด (Carter V. Good 1964 : 314) ให้ความหมายของจริยธรรม คือการปรับปรุงพฤติกรรมให้เข้ากับเกณฑ์มาตรฐานของความประพฤติที่ถูกต้องดีงาม

โคลเบอร์ก (Kohlberg quoted in Bull 1965 : 5) กล่าวว่าจริยธรรมหมายถึง สิ่งที่คุณควรเลือกกระทำในการตัดสินความขัดแย้งที่เกิดขึ้นขึ้นได้แก่ หลักของความยุติธรรม และแกน กลางของความยุติธรรม ประกอบด้วยการกระจายสิทธิและหน้าที่ ซึ่งกำหนดไว้ใหม่ในค่านีแห่งความ เท่าเทียมกัน และการตอบแทนที่เสมอกัน

เบอร์คowitz (Berkowitz quoted in Lickona 1976 : 4) กล่าวว่าจริยธรรมคือ การประเมินการกระทำอันเป็นความเชื่อของคนในสังคมที่สังคมกำหนดว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง อย่างไรก็ตาม

ความเชื่อของคนในบางสังคมก็ยากที่จะตัดสินได้ว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เช่นคุณธรรมของพรคนาฮิน
สงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้น

จากความหมายของจริยธรรมที่กล่าวมาข้างต้นพอกล่าวโดยสรุปได้ว่า จริยธรรมหมายถึง
ความนึกคิดและความประพฤติที่ถูกต้องดีงามอันจะก่อให้เกิดสภาพชีวิตอันทรงคุณค่าตามหลักของความ
ยุติธรรมและสันติธรรม และมโนทัศน์ทางจริยธรรมที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา จึงหมายถึง โลกทรรศน์หรือความ
คิดรวบยอดที่มีต่อพฤติกรรม ความประพฤติที่ถูกต้องดีงามอันจะก่อให้เกิดสภาพชีวิตอันทรงคุณค่าตามหลัก
ของความยุติธรรมและสันติธรรม

องค์ประกอบของจริยธรรม

องค์ประกอบทางจริยธรรม ได้มีผู้ทรงคุณวุฒิให้ทัศนะไว้ในลักษณะที่ใกล้เคียงกันเช่น บราวน์
(Brown 1965 : 411) ให้ทัศนะว่าจริยธรรมมี 3 มิติ ได้แก่ 1) มิติของความรู้ (Knowledge)
อันเป็นส่วนของความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรม ที่ใช้ในการประเมินตัดสินว่าพฤติกรรมใดดี ถูกและควร
พฤติกรรมใดไม่ดี ไม่ถูกหรือไม่ควร 2) มิติของความรู้สึก (Feeling) เป็นส่วนของความรู้สึกต่อ
พฤติกรรมทางจริยธรรมว่า พอใจ หรือไม่พอใจ ชอบ หรือไม่ชอบ 3) มิติด้านความประพฤติ (Conduct)
เป็นส่วนของการแสดงพฤติกรรมต่อตนเอง ผู้อื่น หรือสิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถแสดงออกให้เห็นได้ว่า
ถูกหรือไม่ถูก ควร หรือไม่ควรเพียงใด ในทัศนะของฮอฟแมน (Hoffman 1979 : 598)
ได้แบ่งจริยธรรมเป็นกระบวนการอิสระ 3 กระบวนการได้แก่ 1) ความคิดทางจริยธรรม (Moral
Thought) เป็นกระบวนการความเชื่อ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมทางจริยธรรม
และเป็นส่วนที่ใช้ในการตัดสินความถูกต้องและความเหมาะสมของพฤติกรรมทางจริยธรรม 2) ความ
รู้สึกทางจริยธรรม (Moral Feeling) เป็นกระบวนการที่ทัศนคติทางจริยธรรมที่แสดงถึงความ
ชอบหรือไม่ชอบต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมที่ได้ประสบหรือประพฤติ 3) พฤติกรรมทางจริยธรรม
(Moral Behavior) เป็นกระบวนการแห่งการกระทำอันมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เป็นกระบวนการ
การบูรณาการที่ปรากฏให้ตัดสินได้ว่าถูก งามหรือเหมาะสมเพียงใด กระบวนการทั้ง 3 กระบวนการนี้
ต่างก็มีพื้นฐานมาจากประสบการณ์ทั้งสิ้น

สำหรับโครงการวิจัยทางด้านการศึกษาจริยธรรมไทย ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
ได้จำแนกองค์ประกอบของจริยธรรมไว้ 3 ประการเช่นเดียวกัน (กรมวิชาการ 2523 : 3) ได้แก่

1) ส่วนประกอบของความรู้อัน (Moral reasoning) คือความเข้าใจในเหตุผลของความถูกต้อง ตงาม ความสามารถในการตัดสินแยกความถูกต้องออกจากความไม่ถูกต้องได้ด้วยความคิด 2) ส่วนประกอบของอารมณ์ความรู้สึก (Moral Attitude and Believe) ได้แก่ความพึงพอใจ ความเลื่อมใส ศรัทธา ความนิยมยินดีที่จะรับและนำจริยธรรมมาเป็นแนวปฏิบัติ 3) ส่วนประกอบทางด้านการปฏิบัติและการแสดงออก (Moral Conduct) คือพฤติกรรมที่กระทำถูกหรือผิดในสถานการณ์แวดล้อมต่าง ๆ

โดยสรุปแล้วองค์ประกอบทางจริยธรรมมี 3 องค์ประกอบดังนี้คือ

1. องค์ประกอบทางปัญญา (Cognition) อันเป็นส่วนของความเชื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมทางจริยธรรม และเป็นส่วนที่จะประเมินหรือตัดสินว่าพฤติกรรมใดที่ดี ที่ถูก ที่ควร และพฤติกรรมใดที่ไม่ดี ไม่ถูก และไม่ควรมโนทัศน์อื่น ๆ ที่ใช้เรียกองค์ประกอบส่วนนี้ได้แก่ ความคิดทางจริยธรรม (Moral Thought) ค่านิยมทางจริยธรรม (Moral Value) ความเชื่อทางจริยธรรม (Moral Believe) การตัดสินทางจริยธรรม (Moral Judgement) การใช้เหตุผลทางจริยธรรม (Moral Reasoning) และความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรม (Moral Cognition)

2. องค์ประกอบทางอารมณ์ (Affection) หมายถึงความรู้สึกหรือปฏิกิริยาที่ต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมว่า มีความพอใจ หรือไม่พอใจ ชอบ หรือไม่ชอบ เป็นต้น มโนทัศน์อื่น ๆ ที่ใช้เรียกองค์ประกอบส่วนนี้ได้แก่ ความรู้สึกทางจริยธรรม (Moral Feeling) ทักษะคิดทางจริยธรรม (Moral Attitude) และปฏิกิริยาทางจริยธรรม (Moral Reaction)

3. องค์ประกอบทางพฤติกรรม (Behavior) หมายถึงพฤติกรรมหรือการกระทำที่บุคคลแสดงออกทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสิ่งแวดล้อม เป็นพฤติกรรมที่ตัดสินได้ว่าดี ไม่ดี ถูก ไม่ถูกต้อง หรือไม่ถูกต้อง มโนทัศน์อื่น ๆ ที่ใช้เรียกองค์ประกอบส่วนนี้ได้แก่ ความประพฤติทางจริยธรรม (Moral Conduct) การกระทำทางจริยธรรม (Moral Action) และพฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral Behavior) (พจนานุกรม อภรณ์รัตน์ 2526 : 10)

ทฤษฎีทางจิตวิทยา

การกำเนิดและพัฒนาการของจิตวิทยานั้นได้มีนักจิตวิทยาที่มีความเห็นที่แตกต่างกันในรายละเอียด ถือเป็นทฤษฎีที่สำคัญ 3 ทฤษฎีคือ 1) ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) 2) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive Development Theory) และ 3) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) แนวคิดของแต่ละทฤษฎีที่สำคัญมีดังนี้

1. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) นักทฤษฎีกลุ่มจิตวิเคราะห์มีความเชื่อว่าจิตวิทยาเป็นคุณธรรมที่ควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ให้เป็นไปตามเกณฑ์และคำนิยมของสังคม จิตวิทยาได้รับการปลูกฝังอบรมจากบิดามารดาผู้ใกล้ชิด โดยอาศัยกระบวนการให้รางวัลและการลงโทษเป็นเครื่องมือในการอบรม (Hall and Lindzey 1970 : 34-35) และฟรอยด์ (Frued) ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาคนสำคัญของทฤษฎีกลุ่มจิตวิเคราะห์ได้ให้คำอธิบายเชิงเหตุผลและผลของจิตวิทยาว่า จิตวิทยาสร้างและพัฒนาขึ้นในคุณธรรมในตน (Super-ego) เป็นกระบวนการถอดแบบ (indentification) จากการอบรมเลี้ยงดูแม่แต่เยาว์วัย ทำให้เด็กถอดแบบบุคลิกภาพ คำนิยม และมาตรฐานจิตวิทยาในสังคมไว้ จนที่สุดจะยอมรับกฎเกณฑ์ต่างๆ ในสังคมเป็นหลักปฏิบัติของตนโดยอัตโนมัติ คุณธรรมในตน (Super-ego) นี้ประกอบด้วยระบบย่อย 2 ระบบคือ อุดมการณ์แห่งตน (Ego-Ideal) และเป็นธรรม (Conscience) ในส่วนของอุดมการณ์แห่งตนนั้นเป็นระบบที่เก็บความรู้สึกในสิ่งที่บิดามารดาบอกว่าดี และจะให้รางวัลสำหรับการกระทำนั้น ส่วนที่เป็นธรรมคือระบบที่เก็บความรู้สึกในสิ่งที่พ่อแม่ถือว่าไม่ดี ถ้ากระทำจะถูกทำโทษ เป็นระบบที่กระตุ้นให้บุคคลยับยั้งการกระทำที่เขาพิจารณาว่า ไม่ดี ไม่ถูก ไม่ควร นอกจากการยอมรับต่อการให้รางวัลและการลงโทษจากบิดามารดาผู้เลี้ยงดูแล้วเด็กยังยอมรับต่อการให้รางวัลและการลงโทษตนเองด้วย กล่าวคือเมื่อจิตวิทยาได้รับการปลูกฝังในระบบคุณธรรมในตนแล้ว ทุกครั้งที่เด็กฝ่าฝืนหรือพยายามกระทำผิด เด็กจะมีการลงโทษตนเอง โดยแสดงออกในรูปของความรู้สึกผิด ละอายใจ และวิตกกังวล โอกาสต่อไปเด็กจะไม่ทำสิ่งผิดนั้นอีก เพื่อลดความรู้สึกผิดดังกล่าว และเมื่อเด็กได้ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจิตวิทยา ก็จะมีการให้รางวัลตนเองซึ่งอาจออกมาในรูปการชื่นชมตนเอง การเปลี่ยนแปลงระดับจิตวิทยาในวัยผู้ใหญ่ขึ้น เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

และประสบการณ์ชีวิตจะมีผลกระทบต่อกระเทือนรุนแรงน้อยกว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในวัยทารกและวัยเด็ก

2. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive Development Theory)

นักจิตวิทยาคนสำคัญของทฤษฎีนี้คือ โคลเบอร์ก ซึ่งมีความเชื่อว่าจริยธรรมเกิดจากการคิดไตร่ตรองตามเหตุผลของบุคคล โดยที่การคิดไตร่ตรองตามเหตุผลขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญา อันเกี่ยวข้องกับอายุของบุคคล โคลเบอร์กได้อาศัยทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ พียาเจท์ (Piaget) เป็นหลักในการสร้างทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมและแบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ ระดับละ 2 ชั้น รวม 6 ชั้นดังนี้

ระดับที่ 1 ก่อนเกณฑ์สังคม (Pre-conventional Level) จริยธรรมในระดับก่อนเกณฑ์สังคมหมายถึง ระดับของการตัดสินใจเลือกกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองโดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้อื่น แบ่งออกเป็น 2 ชั้นคือ

ชั้นที่ 1 ยึดหลักการหลบหลีกการลงโทษ เป็นชั้นที่เด็กจะยึดถือพันธะที่ไม่มีต่อกันและกัน พันธะต่อผู้มีอำนาจเหนือตน เช่น บิดา มารดา ครู เป็นต้น เพื่อให้รอดพ้นจากการลงโทษจากผู้มีอำนาจเหล่านั้น โดยเด็กจะยอมทำตามคำสั่ง เพราะผู้ใหญ่มีอำนาจเหนือตน

ชั้นที่ 2 ยึดหลักการแสวงหารางวัล เป็นชั้นที่เด็กจะเลือกกระทำในสิ่งที่จะนำความพอใจมาให้ตนเอง และขึ้นอยู่กับวัตถุ รางวัล หรือการตอบแทนในลักษณะที่เท่าเทียมกัน โดยทั้งสองฝ่ายพึงพอใจในการแลกเปลี่ยนกัน

ระดับที่ 2 ยึดกฎเกณฑ์สังคม (Conventional Level) หมายถึงระดับของการกระทำตามเกณฑ์ของกลุ่มย่อย ๆ ของตน หรือทำตามกฎหมายและหลักคำสอน ส่วนภรรยาเอาใจเขามาใส่ใจเรา เพราะต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม ต้องการทำตามความคาดหวังของบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลที่ตนรัก ยึดตัวบุคคลหรือกลุ่มเป็นเกณฑ์ซึ่งความรับผิดชอบต่อกลุ่มและสังคมแบ่งเป็น 2 ชั้นคือ

ชั้นที่ 3 ยึดหลักความที่ผู้อื่นเห็นชอบ หรือชมเชย ไม่หากการยอมรับจากผู้อื่น ใช้การยอมรับของกลุ่มหรือสังคมเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ รางวัลหรือสิ่งตอบแทนไม่มีความสำคัญเท่ากับการรักษาสัมพันธภาพอันดีของบุคคลใกล้ชิด โดยเจตนาอย่างปองเพื่อนและบุคคลในวัยเดียวกัน

ขั้นที่ 4 ยึดหลักการปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎเกณฑ์ของสังคม บุคคลที่มี
จริยธรรมในขั้นนี้ จะเลือกกระทำตามบทบาทและหน้าที่ของตน ในฐานะที่เป็นหน่วยหนึ่งของสังคม
ของตน เพราะรู้ถึงบทบาทและหน้าที่ของตนตามเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สังคมของตนกำหนดหรือคาดหวัง

ระดับที่ 3 ระดับเหนือกฎเกณฑ์สังคม (Post Conventional Level)

หมายถึงระดับของการตัดสินใจขัดแย้งต่าง ๆ ด้วยนามาคิด ตรรกตรอง หรือเชิงใจ โดยตนเอง เลือกก่อน
แล้วจึงตัดสินใจไปตามแต่ว่าจะเห็นความสำคัญของสิ่งใดมากกว่ากัน แบ่งออกเป็น 2 ขั้นคือ

ขั้นที่ 5 ยึดหลักการเคารพสิทธิของตนเอง ประกอบความเห็นพ้องของสังคมอัน
เป็นประโยชน์สุดต่อส่วนรวม ใช้สัญญา สังคมเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ เลือกกระทำในสิ่งที่ขัดต่อสิทธิ
อันพึงมี พึง ได้ของผู้อื่น

ขั้นที่ 6 ยึดหลักอุดมการณ์สากลและอุดมการณ์ของตนเอง เป็นขั้นสูงสุดของ
เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยบุคคลจะนำความรู้สากลที่อยู่เหนือกฎเกณฑ์ในสังคมของตนมา เป็นเกณฑ์
ในสังคมของตนมา เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจ เลือกกระทำ ในสิ่งที่เป็นความสงบสุขของสังคมส่วนรวม
อันเป็นความยุติธรรมทางจริยธรรม เพื่อมุ่งหมายในขั้นปลายอันเป็นอุดมคติ

ในการพัฒนาทางจริยธรรมของมนุษย์นั้น โคลเบอร์กเชื่อว่ามนุษย์ใช้กฎเกณฑ์ในการตัดสินใจ
ความถูกต้องของการกระทำเป็นขั้น ๆ ไป โดยการพัฒนาจากขั้นที่ต่ำกว่าไปหาขั้นที่สูงกว่าตามลำดับ
อย่างแน่นอนตายตัว (Invariant) ไม่มีการข้ามขั้น ไม่มีการสลับขั้น และไม่มีการเร่งขึ้น จริยธรรม
แต่ละขั้นเป็นผลของการคิดไตร่ตรอง จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลหรือประสบการณ์ที่นำพาพิจารณาส่วนหนึ่ง
เป็นความเข้าใจของตนเองเกี่ยวกับ สิ่งต่าง ๆ และอีกส่วนหนึ่งเป็นประสบการณ์ทางสังคมที่ได้รับ
ใหม่โดยเฉพาะข้อมูลที่ได้จากการรับฟัง ทรรศนะของผู้อื่นที่ระดับพัฒนาการสูงกว่าตน 1 ขั้น ความ
ขัดแย้งระหว่างประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ก็เกิดขึ้น ความรู้สึกไม่สมดุล
Disequilibrium ก็จะทำให้เกิดปัญหาที่ต้องปรับตัวเอง โดยการสำรวจและจัด
ระเบียบความเข้าใจของตนเองใหม่ มีการจำแนกประเด็นปัญหาต่าง ๆ ให้มีความชัดเจนและละเอียด
มากขึ้น มีการบูรณาการ (Integration) ประเด็นต่าง ๆ เข้าด้วยกันเป็นความเข้าใจใหม่ที่
สามารถอธิบายสิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้น การจำแนกและการบูรณาการ (Discrimination and
Integration) นี้ เป็นกลไกของการพัฒนาจริยธรรม ทำให้เกิดจริยธรรมใหม่ขึ้นมาแทนที่

จริยธรรมเก่าจริยธรรมใหม่มีสัดส่วนอยู่ในชั้นสูงกว่าจริยธรรมเก่า และแตกต่างจากจริยธรรมเก่าในเชิงคุณภาพอย่างสิ้นเชิง พัฒนาการทางจริยธรรมก็ไม่เกิดขึ้นแม้ว่าพัฒนาการทางปัญญาได้เข้าสู่ขั้นสูงแล้วก็ตาม (ชัยพร วิยชาวุธ 2525 : 7-8)

3. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

นักทฤษฎีคนสำคัญของกลุ่มนี้คือแบนดูรา (Bandura 1977 : 16) เชื่อว่าสิ่งแวดล้อมทางสังคมเป็นตัวกำหนดเงื่อนไขทางสังคมให้แก่เด็ก โดยอาศัยหลักการเสริมแรงซึ่งได้จากผู้ปกครองหรือบุคคลในสังคมคือ

3.1 การเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนหนึ่ง เกิดจากประสบการณ์ตรงของตนเอง เช่น

ประสบการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง ผลจากการกระทำต่าง ๆ ด้วยตนเอง เป็นต้น แต่การเรียนรู้ด้วยการประสบการณ์เองนี้มีข้อจำกัดมาก เนื่องจากสิ่งที่จะเรียนรู้มีมากเกินกว่าที่เวลาและโอกาสของผู้เรียนแต่ละคนจะอำนวย การเรียนรู้ของมนุษย์อีกส่วนหนึ่ง เกิดจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่น และผลกรรมที่เกิดกับผู้อื่น การเรียนรู้ด้วยการสังเกตนี้มีความสำคัญมากในการกำหนดวิธีประกอบพฤติกรรมและการกำหนดความเข้าใจ เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ผู้ที่ช่างสังเกตและช่างคิดก็จะมีโอกาสเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้มากกว่าและลึกซึ้งกว่า นอกจากนี้ยังมีการเรียนรู้อีกอย่างหนึ่งคือ การฟังความบอกเล่าและอ่านจากสิ่งที่มีผู้อื่นบันทึกไว้ เนื่องจากมนุษย์สามารถสื่อสารด้วยสัญลักษณ์ความสามารถในการสื่อสารด้วยสัญลักษณ์ เปิดโอกาสให้มนุษย์ถ่ายทอดความรู้จากคนหนึ่ง ไปสู่อีกคนหนึ่งได้อย่างสะดวก การถ่ายทอดสัญลักษณ์นี้ช่วยให้มนุษย์เรียนรู้ได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว

3.2 สิ่งซึ่งมนุษย์เรียนรู้คือความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ มนุษย์เรียนรู้ความสัมพันธ์

ระหว่างเหตุการณ์กับเหตุการณ์ และเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับผลที่เกิดจากพฤติกรรม ความรู้ซึ่งมนุษย์เรียนรู้เหล่านี้ กลายเป็นความเชื่อที่มีผลในการควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ เมื่อมนุษย์เรียนรู้ว่า เหตุการณ์ใดเกิดตามเหตุการณ์ใดอย่างไร เมื่อประสบเหตุการณ์หนึ่งมนุษย์ก็คาดหวังเกี่ยวกับอีกเหตุการณ์หนึ่งได้ ทำให้เกิดความดีใจ ความวิตกกังวล และความกลัวขึ้นล่วงหน้า ในทำนองเดียวกันเมื่อเรียนรู้เงื่อนไขความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมหนึ่งกับผลกรรมหนึ่ง มนุษย์ก็สามารถคาดหวังเกี่ยวกับการเกิดผลกรรมหนึ่ง เมื่อได้ทำพฤติกรรมหนึ่งได้ ความคาดหวังนี้ทำให้มนุษย์ตัดสินใจทำ หรือไม่ทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง เพื่อทำให้เกิดผลตามที่ตนปรารถนา สิ่งที่เรียนรู้ในทฤษฎีของแบนดูราจึงเป็นความเข้าใจและเป็นผลของการสังเกตของผู้เรียนรู้

3.3 กระบวนการทางปัญญา นับเป็นส่วนสำคัญในการไตร่ตรองนึกคิดและประเมินเรื่องราวต่าง ๆ อันนำไปสู่การตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง การที่บุคคลได้พฤติกรรมมา (acquisition) มีการคงไว้ (retention) หรือมีการแสดงออก (Expression) ล้วนอาศัยกระบวนการทางปัญญาทั้งสิ้น กระบวนการต่าง ๆ ของมนุษย์จะถูกเก็บไว้ในสมองในรูปสัญลักษณ์ เช่น มโนภาพ และภาษา ซึ่งสามารถรื้อฟื้นขึ้นมาในภายหลังได้

3.4 การตัดสินใจทางจริยธรรม ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ถือว่าการตัดสินใจทางจริยธรรมเป็นกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับความถูกต้องของการกระทำตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่แต่ละคนคิดว่าเกี่ยวข้อง กฎเกณฑ์ที่อาจเข้ามาเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจไม่มีเป็นจำนวนมาก เช่น จะต้องคำนึงถึงลักษณะของพฤติกรรมและผลที่เกิดตามมาในระยะสั้นและระยะยาวว่า เป็นอย่างไร จะต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมของการกระทำนั้น ๆ ว่า เป็นอย่างไร จะต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมของการกระทำนั้น ๆ ว่า เป็นอย่างไร จะต้องคำนึงถึงความรู้สึกของผู้กระทำว่า ได้รู้สึกสำนึกผิดหรือยัง จะต้องคำนึงถึงจำนวนบุคคล และประเภทบุคคลต่าง ๆ ที่ได้รับผลกระทบกระเทือนจากการกระทำ และจะต้องคำนึงถึงปัจจัยอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมาก กฎเกณฑ์การตัดสินใจ เหล่านี้เกิดจากการเรียนรู้ ทั้งที่เรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรง เรียนรู้ด้วยการสังเกต และเรียนรู้จากคำบอกเล่าจากบุคคลอื่น ๆ ในสังคม ประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่ได้รับทำให้คนเรา เกิดความเข้าใจว่าการตัดสินใจพฤติกรรมหนึ่ง ๆ จะต้องคำนึงถึงเกณฑ์อะไรบ้าง และจะให้หนักแก่เกณฑ์ต่าง ๆ เหล่านี้ได้อย่างไร

พฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมมีแตกต่างกันมากมาย ดังนั้นในการตัดสินใจความถูกต้องของพฤติกรรมต่าง ๆ จึงใช้เกณฑ์ที่แตกต่างกันและด้วยวิถีทางที่แตกต่างกัน ในวัยเด็กเนื่องจากความสามารถในการคิดและประสบการณ์ยังมีความจำกัดอยู่มาก ดังนั้นการตัดสินใจทางจริยธรรมจึงจำกัดในเกณฑ์ใด เกณฑ์หนึ่ง เพียง เกณฑ์เดียว และมักจะเป็นเกณฑ์ที่มีความเป็นรูปธรรมที่เข้าใจง่าย ๆ เมื่อเติบโตขึ้นสามารถคิดได้ดีขึ้น และมีประสบการณ์มากขึ้น ก็สามารถเรียนรู้เกณฑ์การตัดสินใจเพิ่มมากขึ้น และที่ซับซ้อนมากขึ้นสามารถที่จะนำเกณฑ์ต่าง ๆ เหล่านี้มาพิจารณาตัดสินใจพร้อม ๆ กัน

ในทฤษฎีนี้มีทัศนะว่าจริยธรรมเกิดจากการเรียนรู้เงื่อนไขต่าง ๆ ของสังคม โดยเรียนรู้จากประสบการณ์ของตน เรียนรู้จากตัวอย่างที่พบเห็น และเรียนรู้จากคำบอกเล่า การปลูกฝังจริยธรรมจึงต้องกระทำผ่านกระบวนการเรียนรู้เหล่านี้

2. การอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดูหมายถึงการปฏิบัติของผู้ปกครองต่อเด็กใน 4 ด้านต่อไปนี้คือ การควบคุมเด็ก การเป็นตัวอย่างแก่เด็ก การให้รางวัล และการลงโทษ (Wright 1976 : 39) ซึ่งอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูนี้มีผลต่อพัฒนาการของเด็กในหลาย ๆ ด้าน บุคลิกภาพ โดยส่วนรวมของคนเรานั้น ส่วนใหญ่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดูทางบ้าน ร่วมกับประสบการณ์ต่าง ๆ ที่คนเราได้รับตั้งแต่วัยทารก วัยเด็ก แม้เมื่อเจริญวัยขึ้น บุคคลผู้นั้นจะมีประสบการณ์มากขึ้น แต่ประสบการณ์เหล่านั้นหาได้มีอิทธิพลลึกซึ้งไปถึงประสบการณ์เดิม อันเป็นรากฐานที่สะสมมาตั้งแต่ครั้งยังเยาว์ไม่ (ละม้ายมาศ ศรทัตต์ และคณะ 2510 : 1)

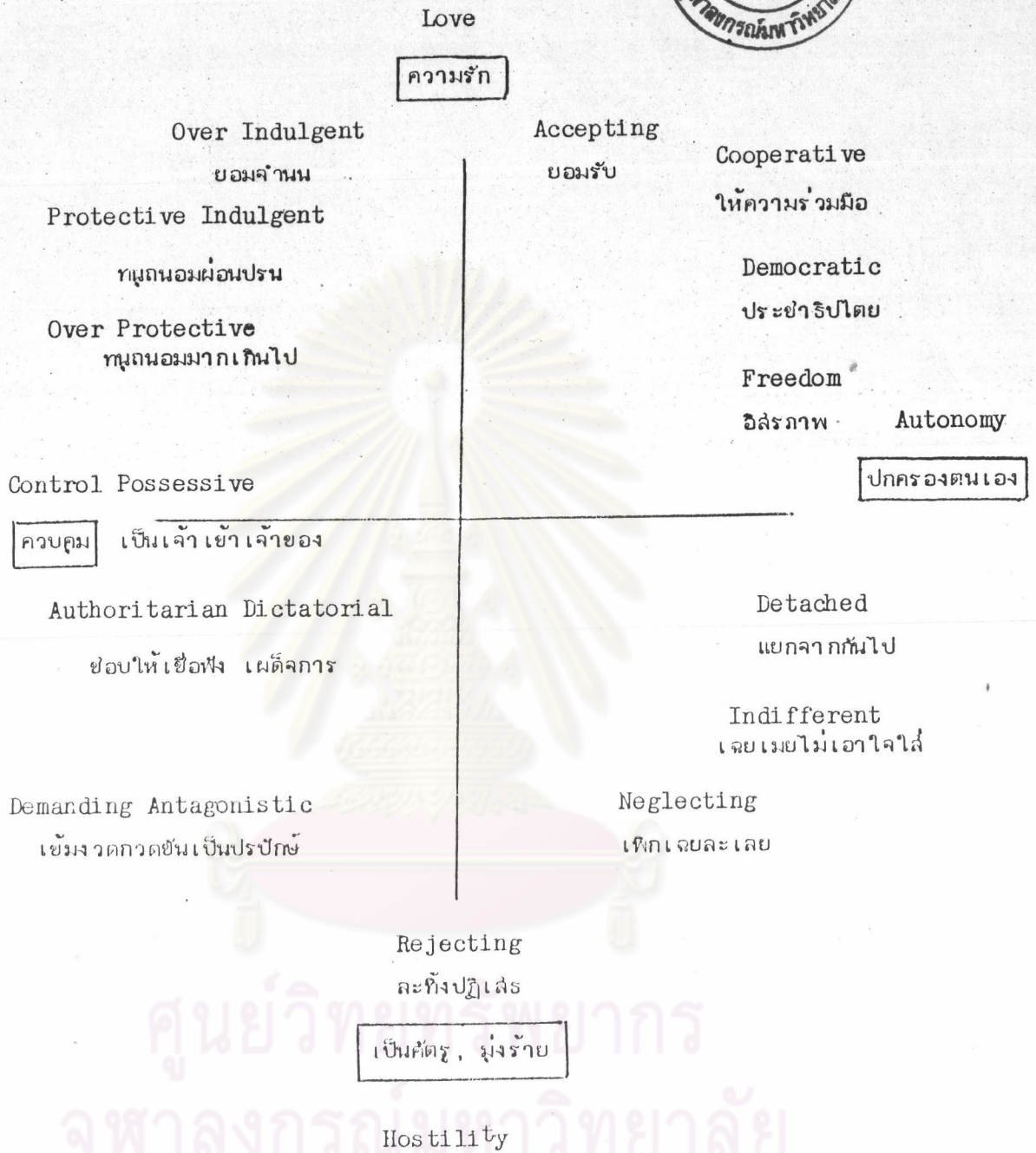
ลักษณะของวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ได้มีการจัดแบ่งออกเป็นประเภท ๆ ต่างกันออกไป เช่น โรเจอร์ โดโรธี (Rogers Dorothy 1972 : 117) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 ประเภทได้แก่ 1) ประเภทประชาธิปไตย (Democracy) เป็นวิธีการที่พ่อแม่ให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรแล้วบุตรมีความรู้สึกที่ตนเองได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม พ่อแม่มีความอดทนไม่ตามใจหรือเข้มงวดจนเกินไป พ่อแม่ยอมรับนับถือความสามารถและความคิดเห็นของเด็กและยังให้ความร่วมมือในโอกาสอันควรอีกด้วย 2) ประเภทปล่อยปละละเลย (Rejection) เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ปล่อยให้ทำอะไร ๆ ตามใจตนเองโดยพ่อแม่ไม่เอาใจใส่แนะนำช่วยเหลือ และบุตรมีความรู้สึกว่าตนถูกเกลียดชัง 3) ประเภทให้ความคุ้มครองมากเกินไป (Over-Protection) เป็นวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบที่พ่อแม่คอยคุ้มครองป้องกันภัย และให้ความช่วยเหลือตลอดเวลา ทำให้บุตรมีความรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับความสะดวกให้ทำอะไรในสิ่งที่ตนต้องการ

โรและซีเกลแมน (Roe and Siegelman 1963 : 357) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 6 แบบได้แก่ 1) แบบคุ้มกันอม (Protective) เป็นวิธีการเลี้ยงดูที่พ่อแม่เอาใจใส่ต่อเด็กเป็นพิเศษ บอมนตามใจให้สิทธิพิเศษ และคอยทำทุก ๆ อย่างให้ 2) แบบเข้มงวดกวดขัน (Demanding) เป็นวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่คอยสอดส่องบุตรให้บุตรทำตามคำสั่งตนเองอย่างเคร่งครัด ถ้าหากบุตรทำในสิ่งที่นอกเหนือจากคำสั่งก็จะลงโทษทันที ไม่เปิดโอกาสให้บุตรได้รับความคิดหรือสิ่งใดเป็นของบุตรเอง 3) แบบปล่อยปละละเลย การเลี้ยงดูแบบที่พ่อแม่จะไม่เอาใจใส่

ต่อส่วสวัสดิภาพของเด็ก ทาตามเป็นศัตรูกับเด็กอย่างเปิดเผย แสดงความโกรธและเกลียดออกมา
 อย่างชัดเจน 4) แบบเพิกเฉย (Neglecting) เป็นการเลี้ยงดูแบบที่พ่อแม่ไม่อินตอินร้าย
 ต่อพฤติกรรมของเด็ก ไม่ดู ไม่ว่ากล่าว ตักเตือนใด ๆ ทั้งสิ้นเมื่อทำผิด หรือไม่แสดงความอินต
 เมื่อเด็กประพฤติดี 5) แบบตามสบาย (Casual) เป็นแบบการเลี้ยงดูที่ให้เสรีภาพแก่
 ลูกในการทำอะไรรได้ตามสบาย ไม่คอยระแวงระวังให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของตน แต่ถ้าเมื่อไร
 พบว่าลูกทำไม่ถูกต้องก็ให้คำแนะนำอบรมตักเตือนตามแต่โอกาส แบบให้ความรัก
 การเลี้ยงดูแบบนี้พ่อแม่ให้การอบรมตักเตือนสั่งสอนบนพื้นฐานของความรัก ดังนั้นจึงเป็นการเลี้ยงดู
 ที่มีลักษณะเชิง เหตุผลชี้แจงอธิบายให้บุตรเข้าใจถึงเหตุผลของการทำโทษหรือยกย่องชมเชย

เบคเคอร์ (Becker) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็นหลายรูปแบบ โดยที่การ
 อบรมเลี้ยงดู แต่ละแบบอาจจะมีแบบอื่น ๆ รวมอยู่ด้วย ถ้าพ่อแม่มีแนวโนมปฏิบัติต่อเด็กมากไปใน
 ทางใดก็สุดได้ว่า เป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบนั้น ซึ่งแบบของการอบรมเลี้ยงดูเบคเคอร์ได้เขียนเป็น
 แผนภูมิดังนี้

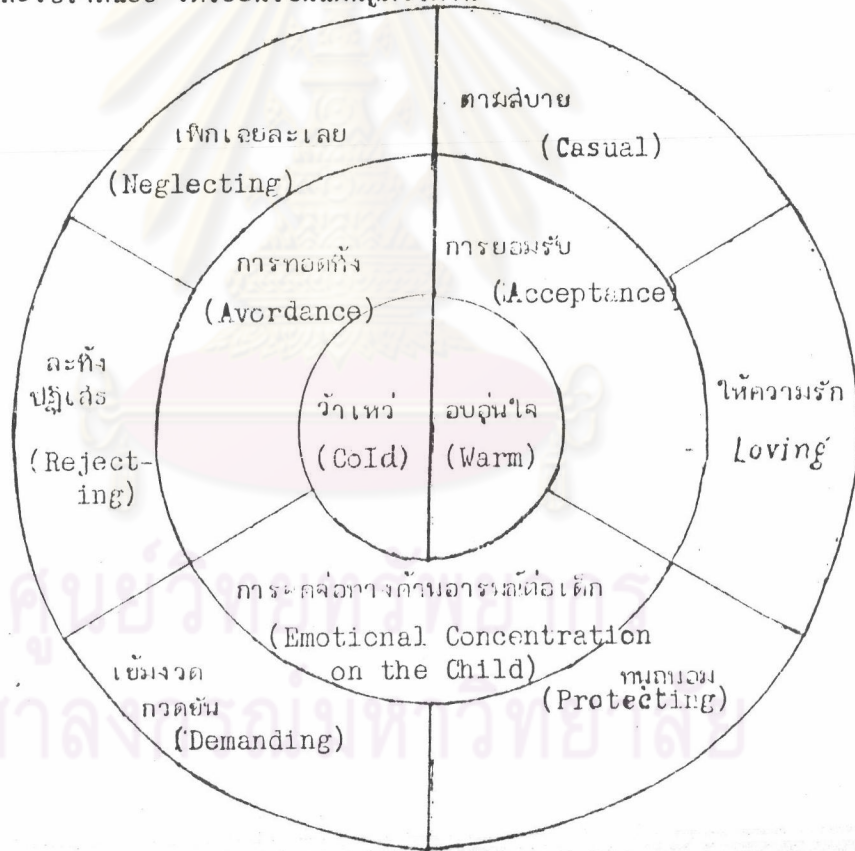
ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากแผนภูมิข้างบนนี้จะเห็นได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่สามารถที่จะแบ่งได้เป็นหลายรูปแบบ และการอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบอาจจะมีแบบอื่น ๆ รวบรวมอยู่ด้วย แต่แนวโน้มที่พ่อแม่ผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็กมีลักษณะไปในทางใด ก็คิดว่าเด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูมาแบบนั้น

เนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับลักษณะทางจริยธรรม 'ดวง เตือน พันธมนาวิน (2518) และการอบรมเลี้ยงดูมีหลายประเภท ซึ่งอาจส่งผลต่อลักษณะจริยธรรมแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงได้จัดแบ่งวิธีการอบรมเลี้ยงดูเพื่อศึกษาวิจัยโดยศึกษาตามแนวของ โรเจอร์ โดโรซี (Rogers Dorothy) ซึ่งจัดแบ่งวิธีการอบรมเลี้ยงดูเป็น 3 ประเภทที่แตกต่างกันอย่างชัดเจนคือ ประเภทประชาธิปไตย ประเภทปล่อยปละละเลย และประเภทให้ความคุ้มครองมากเกินไป

ผลของการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่ให้ความรัก ความอบอุ่นหรือละทิ้งปฏิเสธ มีอิทธิพลในการสร้างบุคลิกภาพและพฤติกรรมของเด็กในอนาคต เพราะการอบรมเลี้ยงดูบางแบบทำให้เด็กมีความอบอุ่นเชื่อมั่น แต่การอบรมเลี้ยงดูบางแบบทำให้เด็กเกิดความหวาดหวေး ขาดความอบอุ่นใจ ดังที่ โรและไซเจลแบบ ได้เขียนเป็นแผนภูมิไว้ดังนี้

จากแผนภูมิทำให้ทราบว่า การอบรมเลี้ยงดูโดยการยอมรับเด็กจะทำให้เด็กมีความอบอุ่นใจได้แก่การอบรมเลี้ยงดูแบบตามสบายและแบบให้ความรัก ส่วนการอบรมเลี้ยงดูโดยการทอดทิ้งจะทำให้เด็กเกิดความหวาดหวေးได้แก่การอบรมเลี้ยงดูแบบเพิกเฉยละเลยและแบบปฏิเสธ แต่การเลี้ยงดู

แบบจดจ่อทางด้านอารมณ์ต่อเด็ก จะทำให้เด็กมีความอบอุ่นใจ และบางครั้งก็มีความว่าเหวใจ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และแบบทนุถนอม

แม้ว่าพ่อแม่จะมีรักใคร่ห่วงใยในบุตร แต่ด้วยความแตกต่างระหว่างบุคคลและครอบครัว ทำให้เด็กได้รับการถ่ายทอดลักษณะนิสัยที่แตกต่างกัน

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการอบรมเลี้ยงดู การศึกษาของผู้ปกครองและมโนทัศน์ทางจริยธรรม ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่มีประโยชน์ต่อการศึกษาริชาลัยของผู้วิจัยมีดังนี้

การ์ตเนอร์ โคลแมน (Cardner Coleman, 1978) ได้ศึกษาพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะศึกษา 1) ความแตกต่างของระดับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกของหญิงสาวและผู้ชายในมหาวิทยาลัย (2) องค์ประกอบในกระบวนการให้การอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อความแตกต่างในพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกได้แก่ ความประทับใจและความไม่เป็นตัวของตัวเอง เครื่องมือประกอบด้วยข้อกระทงจาก The college self-expression scale และอีก 2 ข้อกระทงที่ใช้วัดความประทับใจและความไม่เป็นตัวของตัวเอง กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาหญิงจากสมาคมสตรีที่กลางทะเลเบียนเบียนในระดับปริญญาตรี จำนวน 104 คน ซึ่งเป็นอาสาสมัครในการศึกษา ผลการศึกษาปรากฏว่าไม่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สนับสนุนว่า (1) ระดับของความเหมาะสมในการแสดงออกของหญิงสาวและผู้ชายแตกต่างกัน (2) องค์ประกอบในกระบวนการอบรมเลี้ยงดูมีผลต่อความแตกต่างในพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกได้แก่ ความประทับใจและความไม่เป็นตัวของตัวเอง

ซาราห์ เซซีเลีย มูดี (Sarah Cecelia Moody, 1979) ได้ทำการศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความเหมาะสมในการแสดงออกในวัยรุ่น วัตถุประสงค์ก็เพื่อจะประเมินระดับของความเหมาะสมในการแสดงออกของวัยรุ่น รวบรวมข้อมูลเพื่อสร้างเป็นเกณฑ์ปรกคิของประชากร และทดสอบตัวแปรต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกของตัวแปรเหล่านี้คือ The High School Self-Expression Scale, The Adjective Checklist

และแบบทดสอบเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเมือง Baton Rouge จำนวน 320 คน เป็นชาย 131 คน หญิง 189 คน ในจำนวนนี้มีนักเรียนผิวดำ 155 คน (ชาย 67 คน หญิง 88 คน) ผิวยาว 165 คน (ชาย 64 คน หญิง 101 คน) กลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 14-19 ปี ผลการศึกษาเชื่อถือได้ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และอายุไม่มีผลต่อความเหมาะสมในการแสดงออกอย่างมีวัยสำคัญทางสถิติ และเพศชายมีระดับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกสูงกว่าเพศหญิง

บอลด์วิน (Baldwin, 1945) และผู้ร่วมงานได้ศึกษาพฤติกรรมของเด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียน และวัยเข้าโรงเรียนที่มาจากบ้านมีบรรยากาศประชาธิปไตยผ่านปรนและปฏิเสร์เด็ก ผลปรากฏว่า เด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียนที่มาจากครอบครัวมีบรรยากาศเป็นประชาธิปไตยไม่แสดงความสามารถในการเข้าสังคมและแสดงความเป็นเพื่อน เด็กที่มาจากบ้านผ่านปรนจะแสดงเป็นเพื่อนมากกว่า และมักชอบทะเลาะ ส่วนเด็กที่มาจากบ้านที่ปฏิเสร์มีพฤติกรรมที่ต่างจากเกณฑ์มาตรฐานเล็กน้อยและแสดงการต่อต้านผู้ใหญ่ ส่วนผลการศึกษาเด็กวัยเข้าโรงเรียนที่มาจากบ้านมีบรรยากาศกล่าวพบว่า เด็กที่มาจากบ้านมีบรรยากาศประชาธิปไตยเป็นคนที่กว้างขวาง สามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ง่าย มีความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย เด็กที่มาจากบ้านผ่านปรน มักขี้อายและเก็บตัว และกลุ่มที่มาจากบ้านปฏิเสร์เด็กมักจะต่อต้านคำแนะนำของผู้ใหญ่ ชอบทะเลาะและก้าวร้าว

ซามมอนส์ (Symonds, 1939) ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของพ่อแม่ที่แสดงถึงการยอมรับลูก เปรียบเทียบกับการปฏิเสร์ พบว่าลูกที่พ่อแม่ให้การยอมรับจะเป็นผู้ที่เพื่อนฝูงรักใคร่และให้การยอมรับเป็นอย่างดี ชอบเข้าสังคม สนใจการทำงาน มีเพื่อนมาก มองโลกในแง่ดี ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น ปรับตัวได้ดี มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความเข้าใจตัวเอง เป็นอย่างดี รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีความอบอุ่นปลอดภัย ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับแนวความคิดของ เออร์ล็อก (Hurlock, 1964) ที่ว่าพ่อแม่ที่ยอมรับเด็ก คือให้ความรัก ความสนใจ สร้างความอบอุ่นให้เกิดขึ้นในบ้าน และเห็นความสำคัญของเด็ก ผลที่ตามมาคือทำให้เด็กเป็นคนที่ให้ความร่วมมือ เป็นมิตร ซื่อสัตย์ มีอารมณ์มั่นคง ร่าเริง มีความรับผิดชอบ ระมัดระวังรักษาทรัพย์สินส่วนตัวของส่วนรวมเท่า ๆ กับของตนเอง มีความตรงไปตรงมา ไว้วางใจได้ และสามารถเผชิญกับชีวิตด้วยความมั่นใจ มองตนเองได้อย่างตรงกับความจริง.

นอกจากนี้ บอลด์ วิน (Baldwin, 1948) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูก โดยการสัมภาษณ์พ่อแม่ 220 ครอบครัว ตามแบบสัมภาษณ์ของเฟลล์ (Fels Parental Behavior Rating Scale) พบว่าลูกที่พ่อแม่ยอมรับจะมีการพัฒนาการด้านความรู้สึกผิดชอบ (Conscience) สูง

วอลเบิร์ก (Wolberg) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ไม่ดีระหว่างพ่อแม่กับลูก พบว่าเด็กที่ถูกพ่อแม่ปล่อยปละละเลยหรือทอดทิ้ง (Rejection) ไม่ได้ได้รับความรัก ไม่เป็นที่ต้องการ ไม่เป็นที่ยอมรับของพ่อแม่ มักจะกลายเป็นเด็กขลาดกลัว สงสัย ไม่มีความรู้สึกมั่นคง อยากได้รับความสนใจจากคนอื่นตลอดเวลา มักอิจฉา ก้าวร้าว เพราะเห็นว่าทุกสิ่งรอบตัวเป็นอันตรายสำหรับตนและยังมีความรู้สึกเหงาหงอยโดดเดี่ยว เวลาเติบโตเป็นผู้ใหญ่มักมีปัญหาในการที่จะรักคนอื่น หรือมีปัญหาในการที่จะได้รับความรักจากคนอื่น และไม่เคยเรียนรู้ที่จะรักใคร่ ivaใจใคร ไม่ได้เรียนรู้ที่จะได้รับความรักจากคนอื่นใกล้ชิด และยังถ้าพ่อแม่หรือคนเลี้ยงละเลยทอดทิ้ง ไม่ให้ความรัก ไม่ให้ความสนใจอย่างมาก ๆ แล้ว เด็กจะสร้างลักษณะนิสัยและทัศนคติที่ต่อต้านกับคนอื่น ไม่ต้องการทำอะไรตามกฎเกณฑ์ ตามขอบเขตและตามข้อจำกัดที่วางไว้ มีความวุ่นวายทางอารมณ์อย่างสูง แล้วแสดงออกในลักษณะอาการตอบโต้ความกดดัน หรือต่อต้านการบีบคั้นบังคับรอบตัวที่ตนกำลังเผชิญอยู่ นอกจากนี้ในอนาคตจะมีลักษณะฮิสทีเรียที่แฉ่ง ๆ ปรนเปรอด้วย เช่น โทกเทก สักขโหมย ส่งส้อม หรือการกระทำผิดต่าง ๆ

ด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวัดขี้หนึ่ม ชอแบน (Shaban, 1950) พบว่าถ้าพ่อแม่บังคับและเข้มงวดกวัดขี้หนึ่มกับเด็กมากเกินไป จะทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง มีอารมณ์ไม่มั่นคง ไม่กล้าตัดสินใจหรือแสดงความคิดเห็น และไม่เป็นตัวของตัวเอง

จากการวิจัยเรื่อง "จริยธรรมของเยาวชนชาวไทย" ดวงเดือน ทัฬหภูมิวน และใหญ่แข ประจวบจันทน์ (2520) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู 4 แบบ กับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเยาวชนชาวไทยในกรุงเทพฯ ผู้มีอายุตั้งแต่ 11 ถึง 25 ปี ผลปรากฏว่าระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเยาวชนชาวไทยแตกต่างกันไปตามวิธีการถูกอบรมเลี้ยงดู 2 แบบคือ แบบรัก และแบบใช้เหตุผล กล่าวคือ ผู้ที่ถูกเลี้ยงดูแบบรักมากและใช้เหตุผลมาก มีจริยธรรมสูงกว่าผู้ที่ถูกเลี้ยง

แบบรักน้อยและใช้เหตุผลน้อย นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ที่ถูกเลี้ยงดูแบบรักมากและใช้เหตุผลมากนั้นมาจากครอบครัวฐานะสูงมากที่สุด รองลงมาคือ ครอบครัวฐานะปานกลาง ส่วนครอบครัวที่ฐานะต่ำ มีการเลี้ยงดูทั้งสองแบบนี้มากที่สุด และยังพบว่าผู้ที่เลี้ยงดูแบบรักมากเพียงใดที่มีแนวโน้มว่าจะรู้สึกว่าตนถูกเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากขึ้นเพียงนั้น และรู้สึกว่าตนถูกลงโทษทางจิตมากกว่าทางกายด้วย ส่วนผู้ตอบหญิงที่รู้สึกว่าตนถูกเลี้ยงดูแบบรักมาก กลับรู้สึกว่าตนเองถูกเลี้ยงดูแบบควบคุมมากด้วย

วิเชียร ทองนุช (2521) ได้ศึกษาความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กที่ถูกอบรมเลี้ยงดูต่างกัน 2 แบบ คือ แบบประชาธิปไตยและแบบเข้มงวด โดยศึกษาทั้งเด็กในกรุงเทพฯและต่างจังหวัดที่มีอายุระหว่าง 9-12 ปี ผลปรากฏว่าเด็กที่รายงานว่าจะตนถูกเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าเด็กที่รายงานว่าจะตนเองถูกเลี้ยงดูแบบเข้มงวด แต่การอบรมเลี้ยงดูทั้ง 2 แบบในการวิจัยนี้ไม่แตกต่างกันตามเพศของผู้ตอบ หรือถิ่นที่อยู่แต่ประการใด

ส่วนงานวิจัยของ ละม้ายมาศ คีร์คำณี และจรรยา สุวรรณรัตน์ (2510) แห่งสถาบันระหว่างชาติสำหรับการศึกษาวัยเด็ก ได้ศึกษาอิทธิพลของสังคมต่อพัฒนาการของเด็ก พบว่า พ่อ แม่ มุ่งหวังอย่างยิ่งที่จะให้ลูกแสดงความสามารถเชิงปัญญา ทำตามคำสั่งซึ่งเป็นผลดีในด้านความสะอาดเรียบร้อยของปัญญา และเป็นสัมพันธภาพอันดีระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ แต่มีข้อเสียคือ ก่อให้เกิดผลเสียแก่ตัวเด็กเอง เพราะเป็นการบั่นทอนความเป็นตัวของตัวเอง ขาดความกระตือรือร้น ขาดความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ ตลอดจนความต้องการผลสัมฤทธิ์ในระดับสูงด้วย

ในด้านความรู้ผู้ได้รับผิดชอบ ประณีต เล็กสวาสดิ์ (2517) พบว่าวัยรุ่นที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบรักมาก มีความรู้ผู้ได้รับผิดชอบมากกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบรักน้อยอย่างเขื่อมั่นได้ ส่วนการเลี้ยงดูแบบควบคุมมากและน้อย ไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะรับผิดชอบของวัยรุ่น และยังพบว่าวัยรุ่นที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบรักมากควบคุมน้อย มีลักษณะความรู้ผู้ได้รับผิดชอบสูงสุด

สำหรับเรื่องการอบรมเลี้ยงดูนั้น ถิ่น แพเพอร์ (2517) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูเด็กกับความคิดสร้างสรรค์ และความเกรงใจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง (1) การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบทอดทิ้ง และแบบให้ความคุ้มครองมากไปกับการความคิดสร้างสรรค์และความเกรงใจ (2) ความคิดสร้างสรรค์สูง ปานกลาง

ต่ำ กับความเกรงใจ (3) ความแตกต่างของความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มตัวอย่าง เพศชายและหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเดียวกัน (4) ความแตกต่างของความเกรงใจของกลุ่มตัวอย่าง เพศชายและหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเดียวกัน และ (5) ความแตกต่างของความคิดสร้างสรรค์และความเกรงใจของกลุ่มตัวอย่าง เพศชายและหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบต่าง ๆ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนประจำจังหวัดในเขตการศึกษา 3 ปีการศึกษา 2516 จำนวน 283 คน เป็นชาย 148 คน หญิง 135 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 อย่างคือ (1) แบบทดสอบการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง (2) แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของมิแชล เอ. วอลลาช และนาธาน โคนแกน (Michael A. Wallach and Nathan Kogan) ซึ่งแปลและปรับปรุงโดย ไล่ว์ เสียมแก้ว (3) แบบทดสอบความเกรงใจของประสิทธิ์ บัวคี่ ผลการวิจัยปรากฏว่า (1) การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับความคิดสร้างสรรค์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งและแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไปไม่มีสหสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์ (2) การอบรมเลี้ยงดูและความคิดสร้างสรรค์ไม่มีสหสัมพันธ์กับความเกรงใจ (3) กลุ่มตัวอย่าง เพศชายและหญิงมีความคิดสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกันในทุกแบบของการอบรมเลี้ยงดู (4) กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความเกรงใจน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งและแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (5) กลุ่มตัวอย่าง เพศชายมีความเกรงใจสูงกว่ากลุ่มตัวอย่าง เพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศ พ.ศ. 2519 ประพันธ์ สุทธาวาส ได้ทำการศึกษาความก้าวร้าวของนักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบทอดทิ้ง และแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะศึกษา เปรียบเทียบ (1) ความก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบทอดทิ้ง และแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป (2) ความก้าวร้าวในเพศชายและหญิง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2518 ของวิทยาลัยครู เชียงใหม่ จำนวน 60 คน เป็นชาย 30 คน หญิง 30 คน เครื่องมือที่ใช้มี 3 อย่างคือ

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูของ ถัน แพเพอร์
2. เครื่องมือวัดความก้าวร้าวซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง
3. แบบสอบถามความรู้สึกหลังจากการทดลอง ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. นักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งมีความก้าวร้าวมากกว่านักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01
2. นักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป มีความก้าวร้าวมากกว่านักศึกษาที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01
3. นักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งและแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป มีความก้าวร้าวไม่แตกต่างกัน
4. นักศึกษาชายและหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบต่าง ๆ กัน มีความก้าวร้าวไม่แตกต่างกัน

ยาใจ ลุลพงษ์ (2524) ได้ศึกษาถึงประเภทของการอบรมเลี้ยงดูตามการรับรู้กับระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดอุดรธานี เมื่อปี 2523 ได้ใช้แบบสัมภาษณ์ประเภทของการอบรมเลี้ยงดู และแบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่สร้างขึ้นเอง ผลการวิจัยพบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกันมีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและแบบเข้มงวดกวดขัน มีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ส่วนนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และแบบเข้มงวดกวดขันมีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

บัณฑิตา ศักดิ์อุดม (2523) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูเด็กกับ
ความมีวินัยในตนเอง โดยศึกษาแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2522 จากโรงเรียนประถม
ศึกษา 4 แห่ง ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร เครื่องมือวิจัยคือ แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของ
พ่อแม่ และแบบวัดความมีวินัยในตนเอง (ไชยง กรุณา กฤษย์น) ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการ
การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีวินัยในตนเองมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ
เข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ได้รับการ
การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมีวินัยในตนเองมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ
ปล่อยปละละเลยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาข้างต้น เห็นว่าการวิจัยมีลักษณะสอดคล้องใกล้เคียงกัน
และทำให้สามารถตั้งสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้ได้ว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน
หรือให้ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ควรจะมีโน้ตบันทึกทางจริยธรรมแตกต่างกัน

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย